

Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Postboks 1025 Sentrum, 0104 Oslo
Telefon 21 02 34 00
Besøksadresse Tullins gate 2
Kontingentkonto 8101 51 77837
Bankkonto annet 8101 28 96883
post@forskerforbundet.no
www.forskerforbundet.no
Foretaksnr 971 422 505

Deres ref:

Vår ref: 216669/1

Vår dato: 23.06.2021

Høringsinnspill - forslag til endringer i forskrift om arbeid som utføres i arbeidstakers hjem

Forskerforbundet viser til høring av 22.04.2021 vedrørende forslag til endringer i forskrift om arbeid som utføres i arbeidstakers hjem.

Forskerforbundet viser til OsloMet-rapporten «Hjemmekontor våren 2021 – Omfang, utvikling og kjennetegn?» som viser at 7 av 10 arbeidstakere ønsker å fortsette med hjemmekontor etter pandemien. Dette synliggjør at bruken av hjemmekontor vil øke etter koronapandemien, både som følge av at teknologien er på plass og på grunnlag av erfaringene som viser at ansatte arbeider godt hjemmefra. Det er derfor behov for en forskriftsregulering som ivaretar både arbeidstakers og arbeidsgivers interesser ved bruk av hjemmekontor.

Behovet for regulering

Erfaringen under pandemien har vist oss at det er mange uklarheter med hensyn til hvilke regler som gjelder ved bruk av hjemmekontor. Gjeldende forskrift er lite klargjørende både med hensyn til virkeområde og arbeidsgivers forpliktelser både ved pålagt og avtalt hjemmekontor.

Etter vårt syn bør en revidert forskrift rette på dette ved å tydeliggjøre i stedet for å videreføre uklare bestemmelser. Det bør framgå direkte av bestemmelsene hva som gjelder, slik at forarbeidene ikke blir sentrale for tolkningen av innholdet i bestemmelsene.

Erfaringen i forbindelse med pandemien viser at arbeid hjemmefra har både positive og negative konsekvenser for arbeidstakere og arbeidsgivere. Det er etter vårt syn

viktig å se hen til disse erfaringene og benytte muligheten til å tydeliggjøre forskriften slik at uklarehetene i lukkes ut. Forskriften bør bidra til å legge til rette for at arbeidslivet i framtida sannsynligvis vil åpne for mer bruk av hjemmearbeid.

Forskerforbundet har følgende innspill til noen av bestemmelsene i utkastet til ny forskrift.

Til § 1 Virkeområde

Forslaget opprettholder at forskriften gjelder for arbeid som utføres i "eget hjem". Det er i seg selv uklart hva som ligger i betegnelsen. Er det folkeregisteradressen, pendlerbolig eller annen eiendom?

I dagens samfunn er mulighetene fysisk, teknisk og praktisk tilstede for å utføre arbeidet på andre steder enn folkeregistrert adresse. Erfaringen fra pandemien er at både egne og andres hytter og landsteder har vært brukt som hjemmekontor i tillegg til egen bolig. Denne fleksibiliteten har for mange vært viktig og bra både for arbeidsprestasjoner, trivsel og helse.

Det bør derfor åpnes for at det kan avtales at arbeid hjemmefra kan utføres på flere steder enn i «eget hjem», slik at arbeidsgiver og arbeidstaker sammen kan avgjøre hvor hjemmearbeidet kan utføres.

Forskriften bør vise konkret til hva som faller utenfor virkeområdet - eks. arbeid på kafe og på tjenestereise.

Forskriftens negative definisjon av hvilket arbeid den omfatter er lite klargjørende. Man må til forarbeidene for å avgjøre hva som menes med "sporadisk" arbeid. Etter vårt syn bør rammene (lengden og omfanget av arbeidet) framgå direkte av forskriften.

Til § 2 Skriftlig avtale

Forskerforbundet støtter at det skal inngås skriftlig avtale om hjemmearbeid. I tillegg til gjeldende minimumsbestemmelser, må stedet/stedene hvor arbeidet skal utføres også tilføyes.

Forskerforbundet støtter forslaget om nytt 3. ledd vedrørende hjemmearbeid som følge av pålegg eller anbefalinger fra myndighetene. Det er vanskelig å bruke forskriften direkte ved pålegg om å jobbe hjemmefra. Minimumsbestemmelsene i forskriften vil ikke alltid være dekkende.

Forskjellen mellom avtalt (frivillig) og pålagt hjemmekontor er stor. Muligheten til å kunne arbeide hjemmefra er både sosialt og geografisk skjevfordelt. Langt fra alle har mulighet til å etablere tilfredsstillende arbeidsplass hjemme. Under pandemien har arbeidstakere vist stor kreativitet med hensyn til hvor arbeidet har vært utført; på stua, kjøkkenet og på soverommet, i gangen, boden og i campingvogna.

Et pålegg om hjemmekontor må derfor følges av utvidet ansvar for arbeidsgiver. Vår erfaring er at arbeidsgivers tilrettelegging for hjemmekontor under pandemien har vært svært variabel. Mange har opplevd liten eller ingen tilrettelegging og økonomisk kompensasjon for innkjøp av nødvendig utstyr og utnyttelse av privat utstyr.

Forslaget om at rammene for hjemmearbeidet skal drøftes med tillitsvalgte, i lys av minimumsbestemmelsene i § 2 første ledd, er etter vårt syn ikke tilstrekkelig ved pålagt hjemmekontor. Arbeidsgiver må pålegges et større ansvar for individuelle tilpasninger ved pålagt hjemmearbeid. I tillegg til drøftelsene med tillitsvalgte, må det tydeliggjøres i forskriften at arbeidsgiver har ansvar for å dekke tilpasninger knyttet til den enkeltes individuelle og faktiske behov.

Til § 3 Arbeidsmiljøet

Forskerforbundet støtter tilføyelsen i § 3 1. ledd om å innlemme ansvar for å ivareta det psykososiale arbeidsmiljøet ved hjemmearbeid. Det statuerer arbeidsgivers plikt overfor arbeidstaker.

Det kan med fordel tilføyes en plikt for arbeidsgiver til å opprette systemer og rutiner for å følge opp ansatte på hjemmekontor. Dette er også viktig for å ivareta at ledere som skal følge opp ansatte på hjemmekontor, har konkrete systemer og rutiner å jobbe ut fra. I tillegg bør et slikt system legge opp til at de ansatte kan melde inn behov de har i forbindelse med arbeid på hjemmekontor.

Gjeldende forskrifts arbeidstidsbestemmelser på hjemmekontor er etter vårt syn lite hensiktsmessig å videreføre. Unntaket fra arbeidsmiljølovens arbeidstidsbestemmelser bør utgå i ny forskrift. Innenfor rammene av lovens arbeidstidsbestemmelser kan den skriftlige avtalen jfr. § 2 klargjøre arbeidstiden og ivareta individuelle behov for fleksibilitet ved hjemmearbeid. Forskriften bør også påpeke at avtalen må ivareta arbeidstakers behov for fritid.

Til § 7 Tilsyn med forskriften

Forskerforbundet støtter forslaget om at Arbeidstilsynet pålegges økt ansvar for tilsynet med bestemmelsene i forskriften, herunder å gi pålegg og treffe enkeltvedtak.

Andre forhold

Forskerforbundet vil påpeke at økende bruk av hjemmekontor reiser en del spørsmål knyttet til ivaretagelse av arbeidstaker. Vi tenker særlig på forsikrings- og yrkesskadedekning ved hjemmearbeid. Det er viktig at både forsikrings- og yrkesskadedekningen ivaretar arbeidstakerne likt uavhengig av om arbeidet utføres hjemmefra eller i arbeidsgivers lokaler.

Det rettslige grunnlaget for pålagt hjemmekontor følger ikke av forskriften. Pålegg som følge av myndighetenes vedtak og anbefaling er naturlig. Ut over det mener Forskerforbundet at arbeidsgiver kun unntaksvis må kunne pålegge hjemmekontor innenfor styringsretten. Vi tenker da på tilfeller hvor det foreligger særlige omstendigheter ved virksomheten som gjør det nødvendig å benytte hjemmekontor for en kortere periode.

Forskerforbundet mener at arbeidsgivere ikke skal kunne pålegge arbeidstakere å utføre arbeid hjemme som et innsparingstiltak for å redusere kostnadene til drift av virksomhetens lokaler. Arbeidstakerne må skjermes fra press ved at arbeidsgiver legger til grunn at en viss andel av arbeidsstokken til enhver tid skal arbeide hjemmefra.

Med vennlig hilsen
Forskerforbundet

Guro Elisabeth Lind
Leder

Birgitte Olafsen
Fung. generalsekretær